

Қазақстан Республикасы Білім жән ғылым министрлігінің «Арнайы және инклюзивті білім беруді дамытудың Ұлттық ғылыми – практикалық орталығы» республикалық мемлекеттік мекемесінің
сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы осы стандарт Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 10 қарашадағы «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» заңының [10-бабына](#), Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі бекіткен Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты әзірлеу бойынша әдістемелік ұсынымдарға сәйкес әзірленді және ұсынымдық сипатқа ие.

2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты әзірлеуші заң кеңесшісі (Әкімшілік-басқарушылық қызметкер) болып табылады.

3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған, қоғамдық қатынастардың ерекшеленген саласына арналған ұсынымдар жүйесін орнатуға бағытталады.

4. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты әзірлеудің міндеттері:

1) қоғамдық қатынастардың ерекшеленген саласында жұмыс істейтін тұлғалардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы нақты тәртібін қалыптастыру;

2) сыбайлас жемқорлық көріністерін уақытылы анықтау және олардың жағымсыз салдарының алдын алу.

5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың қағидалары:

1) заңдылық;

2) ашықтық;

3) әдептілік;

4) жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін сақтау және оларды сыбайлас жемқорлық көріністерінен қорғау;

5) мүдделер қақтығысын болдырмау.

6. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт жемқорлыққа қарсы тәртіпті ұстануға және сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алуға бағытталған, қоғамдық қатынастардың ерекшеленген саласында жұмыс істейтін тұлғаларға арналған ұсынымдарды белгілейді.

7. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың негізіне, сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу тұрғысынан лауазымдық міндеттерін орындау бойынша тікелей әрекеттер алынған:

1) сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт қамтитын саладағы жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру;

2) өз құзыреті шеңберінде басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау және қабылдау;

3) Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің жобасын дайындау;

4) тиісті тыныс-тіршілік әрекеті саласының ерекшелігіне байланысты өзге де қоғамдық маңызы бар қарым-қатынастарда.

2. Қоғамдық қатынастардың ерекшеленген саласында жұмыс істейтін тұлғалардың тәртіп (іс-әрекеттер) стандарттары (ұсынымдары)

8. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт қамтитын тиісті саладағы жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру барысында:

1) Қазақстан Республикасы Конституциясы мен Заңдарын, Қазақстан Республикасы Президенті мен Үкіметі актілерін, өзге де нормативтік құқықтық актілерді басшылыққа алу;

2) елімізде Қазақстан халқының бірлігін және ұлтаралық келісімді нығайтуға ықпал ету, мемлекеттік және басқа да тілдерге, Қазақстан халқының салт-дәстүрлеріне құрметпен қарау;

3) жеке тұлғалармен, заңды тұлғалар өкілдерімен және әріптестермен қарым-қатынас жасауда адал, әділ, қарапайым болу, көпшілік мақұлдаған моральдық-әдептілік нормаларын сақтау, сыпайылық және биязылық таныту;

4) жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қозғайтын шешімдердің ашықтығын қамтамасыз ету;

5) өз әрекетімен және мінез-құлқымен қоғам тарапынан сынға ұшырауға, сын үшін қудалауға жол бермеу, өз кемшіліктерін жою және әрекетін жақсарту үшін конструктивті сынды қолдану;

6) жеке басының мәселелерін шешу барысында мемлекеттік органдардың, ұйымдардың, мемлекеттік қызметкерлердің және басқа да тұлғалардың әрекеттеріне ықпал ету үшін қызмет бабын пайдаланбау;

7) шындыққа сәйкес емес мәліметтерді таратпау;

8) заң бойынша тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауапкершілік көзделетін теріс қылықтар мен өзге де заң бұзушылықтар жасалуына жол бермеу;

9) мемлекеттік органда еңбек заңнамасы мен мемлекеттік қызмет туралы заңнаманың орындалуын, еңбек тәртібі мен талаптарының сақталуын, және де мемлекеттік қызметте болумен байланысты шектеулерді қамтамасыз ету.

9. Мемлекеттік қызмет пен басқа да рұқсат етілген функцияларды көрсету барысында:

1) мемлекеттік қызмет көрсету сапасын арттыру бойынша тұрақты негізде шаралар қабылдау;

2) қызмет алушыларға қолжетімді түрде мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі туралы толық және шынайы ақпарат ұсыну;

3) қарастырылмаған құжаттардың талап етілуіне жол бермеу, мемлекеттік қызмет пен басқа да рұқсат етілген функцияларды көрсету барысында әртүрлі әуре-сарсаңнан (бюрократиядан) аулақ болу;

4) сыбайлас жемқорлық сипатындағы заң бұзушылыққа итермелеу болған жағдайды басшылыққа жеткізу;

5) мемлекеттік қызмет көрсету барысында үнемділік пен тиімділікті, мемлекеттік қызмет көрсету процесін үнемі жетілдіруді қамтамасыз ету.

10. Тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді сатып алуға байланысты мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру барысында ұсынылады:

1) мемлекеттік сатып алу үшін пайдаланылатын ақшалай қаражатты оңтайлы және тиімді жұмсау;

2) Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, мемлекеттік сатып алуды өткізу рәсіміне қатысатын әлеуетті жеткізушілерге тең мүмкіндіктер ұсыну;

3) мемлекеттік сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындығын қамтамасыз ету;

4) сыбайлас жемқорлық белгілеріне жол бермеу;

5) атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және Бірыңғай борышкерлер тізіліміне енгізілген жеткізушілердің және (немесе) олар арқылы тартылған қосалқы мердігерлердің (бірлесіп орындаушылар) әлеуетті жеткізуші ретінде қатысуларына жол бермеу.

11. Өз құзыреті шеңберінде басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау және қабылдау барысында:

1) қызметтік міндеттерді орындау кезінде мүдделер қақтығысының, жеке бас мүддесінің туындағаны туралы, сыбайлас жемқорлық әрекетіне және сыйлық алуға итермелеу жағдайлары туралы ортақ немесе тікелей басшыға жеткізу;

2) жеке басының мәселесін шешу барысында мемлекеттік органдардың, ұйымдардың, мемлекеттік қызметшілердің және басқа да тұлғалардың әрекеттеріне ықпал ету үшін қызмет бабын пайдаланбау;

3) әріптестерге, басшыларға және өзге де лауазымды тұлғаларға сыйлық жасамау және мүліктік пайда немесе артықшылық пайда алу үшін қызметтік өкілеттілікті пайдалана отырып қызметіне сәйкес емес қызмет көрсетпеу;

4) сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұруға, сыбайлас жемқорлық сипатындағы заң бұзушылықты ашуға белсенділік таныту;

5) сыбайлас жемқорлық фактілері белгілі болғаны туралы, сондай-ақ қандай да бір материалдарды қарауды жылдамдату немесе әуре-сарсаңға салмау үшін пайда көруге итермелегені туралы жағдайларды басшылыққа жеткізу;

6) атқару үшін алынған өкімнің заңдылығына күмәнданған жағдайда тікелей басшыға жазбаша хабарлама беру;

7) егер мүдделер қақтығысына тікелей басшының өзі қатысты болса, жоғары тұрған басшыға жүгіну;

8) табыс табумен байланысты кәсіпкерлік және өзге де әрекеттерді іске асыруда біреуге көмектесуден бас тарту.

12. Нормативтік құқықтық актілер жобаларын дайындау барысында:

1) нормативтік құқықтық актілер жобаларын дайындау мен талқылауға қоғамның, бұқаралық ақпарат құралдардың міндетті түрде қатысуын қамтамасыз ету;

2) ұйымның құрылымдық бөлімшелерімен тұрақты негізде құқықтық актілер мониторингін ұйымдастыру мен тиісті есептер дайындауын үйлестіруді қамтамасыз ету;

3) әзірленген нормативтік құқықтық актілер жобаларын мүдделі мемлекеттік органдарымен келісуге жіберуге дейін, көпшілікпен талқылау үшін ашық нормативтік құқықтық актілердің интернет-порталына орналастыру;

4) нормативтік құқықтық актілерінде сыбайлас жемқорлық факторлары немесе олардың белгілері бар нормаларды пайдаланбау.

13. Қызметшілерді/жұмыскерлерді таңдау және орналастыру бойынша кадр жұмысын ұйымдастыру барысында:

1) тағайындау материалдарын қараудың белгіленген мерзімін сақтау;

2) ұйымға қызметке/жұмысқа қабылдау кезінде лауазымды тұлғаларға жүктелетін негізі міндеттерді, тыйымдар мен шектеулерді түсіндіру;

3) кадрларды іріктеу барысында Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын сақтау;

4) мемлекеттік қызметкерлердің жеке деректері туралы мәліметтердің негізсіз берілуіне жол бермеу;

5) қызметке/жұмысқа үміткерден еңбек шартын жасауға қатысы жоқ құжаттарды талап етпеу;

6) жұмыскерлеріне қатысты қызметтік тексеруді әділ және жан-жақты жүргізу.

14. Өмір сүру саласына байланысты пайда болған басқа да өзара қатынас барысында:

1) бағынышты лауазымды тұлғалардың міндеттері мен қызметтік өкілеттігінің көлемін нақты және анық белгілеу;

2) бағыныштағы лауазымды тұлғалардың арасындағы еңбек жүктемесінің біркелкі емес бөлінуіне жол бермеу;

3) олардың қықметінің нәтижелерін бағалау барысында, сондай-ақ мадақтау және жаза қолдану кезінде объективтілік және әділдік таныту;

4) бағынышты жұмыскерді орынсыз айыптауға, дөрекілік факторларына, адамның ар-намысына тиюге, жөнсіздікке, дөрекі мінез-құлыққа жол бермеу;

5) олардың лауазымдық міндеттерінен тыс немесе орындалмайтын, сондай-ақ заңға қайшы тапсырма бермеу;

6) қызметтен тыс сипаттағы мәселелерді шешуде қызмет бабын бағыныштылардың қызметіне әсер ету үшін пайдаланбау;

7) бағыныштыларды сыбайлас жемқорлық заң бұзушылығына итермелемеу;

8) өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында әріптестерде туындаған мүдделер қақтығысын реттеу бойынша түбегейлі шараларды өз уақытында қабылдау;

9) мүліктің сақталуын қамтамасыз ету, автокөлік құралдарын қоса алғанда, мүлікті қызметтік мақсатта ұтымды, тиімді пайдалану.

Директор

А.М. Кудеринова